

ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE VOLNÝM ČASEM

Pedagogika volného času

Konec 19. a počátek 20. století

- Současně se rozvíjí skautské hnutí. Představitelem je Jaroslav Foglar (přezdívka Jestřáb 1907–1999), úspěšný spisovatel dobrodružných příběhů, např. *Hoši od Bobří řeky*, *Rychlé šípy*, *Záhada hlavolamu* aj.
- Po Velké říjnové socialistické revoluci v Rusku (1917) se začínají koncipovat jednotné mládežnické a dětské organizace. Nejdříve Komsomol (1918) zaměřený na mládež a v roce 1922 pionýrská organizace.
- U nás se utváří celá řada organizací (zaměřené zejména na sport), ale také vznikají i další organizace pod patronací některých politických stran, např. Spartakovi skauti práce, které v roce 1924 organizuje Československá sociální demokracie.

Sokol (1862) (Česká tělocvičná jednota Sokol Pražský)

Největší oblibu u nás si získala v 19. století organizace
tělovýchovná organizace SOKOL.

Zakladatel **Miroslav Tyrš** a **Jindřich Fügner**.

Oblíbené bylo heslo: „*Ve zdravém těle, zdravý duch.*“

Na počátku 20. století se začínají výrazněji zapojovat
žáci. Jednalo se o podporu masové sportovní činnosti,
nikoliv závodní sportování.

SKAUT

V ČR je okolo 50 000 – 60 000 skautů.

V ČR je kolem 2 108 skautských oddílů.

Ve světě asi 40 000 000 skautů.

Antonín Benjamin Svojsík byl zakladatelem českého skautu.

Robert Baden- Powell byl zakladatelem světového skautu.

Robert Baden Powell (1857-1941)

Skauting vznikl v roce 1907 v Anglii.

Zakladatelem byl Robert Baden Powell

– významný britský generál

Hnutí bylo ovlivňováno

dalšími osobnostmi

(Ernest Thompson Seton).

Vychází z myšlenek, které se opíraly

o lásku k přírodě a zkušenosti z dovedností
původních obyvatel (Indiánů).

Antonín Benjamin Svojsík (1876-1938)

Zakladatelem byl středoškolský profesor
a první starosta skautské organizace.

„V boji za uplatnění skautské ideje, na obranu
Pravdy a v zápase proti křivdám nebudeme dbáti
svých zájmů osobních, ale jako praví junáci statečně
vždy vykonáme svou povinnost.“

S prvními pokusy o skauting začal v roce 1911.
Inspirací mu byla práce R. Baden- Powella v Anglii,
ale také americký přírodovědec, malíř
a spisovatel E. T. Seton (1860-1945).

Tramenské hnutí

V období tzv. 1. republiky se rozvíjí u mládeže především (společensky odsuzovaný) **tramping**, který **neměl** v rámci Evropy obdoby.

Tramenské hnutí se v mnoha směrech inspirovalo myšlenkami *Ligy lesní moudrosti* a představami života z amerického Divokého západu, ale také z humanistických zásad z předchozího období.

K charakteristikám tramenského hnutí patří a byla opravdová láska k přírodě. Prvními aktéry a organizátory byli starší členové skautů, kterým „*neseděl*“ pevný řád ve skautských oddílech.

Tramenské hnutí

- Další sympatizanti pocházeli poněkud z chudšího sociálního prostředí. Naopak v městském prostředí se v první polovině minulého století rozvíjí komerční zábava (kabarety, herny, tančírny, kina apod.). Tím dochází k diferenciaci naplňování volného času mládeže v městském prostředí a v prostředí venkova.
- Přesto bylo tramenské hnutí v našich podmínkách „*tvrdě*“ společensky odsuzováno a tvrdě trestáno. Např, při odhalení, že tramp spal s jednou dívkou společně přes noc v jednom stanu - pokuta 5 000,- Kč, případně vězení v délce 14 dnů.

Tramenské hnutí

- Posláním trampingu bylo úsilí mládeže dostat se z města do volné přírody (např. v Praze se jednalo o povodí Vltavy, Berounky a Sázavy aj.). První tramenská osada vznikla na Vltavě v roce 1918, v místech známých jako Svatojánské proudy (místo je dnes pod hladinou Štěchovické přehradní nádrže). Některé osady přežily až do dnešní doby. Musíme mít na zřeteli, že se tramping rozšířil i na Moravu a na území tehdejšího Slovenska.
- K velkým nadšencům a propagátorům patřili, mimo jiných, J. Foglar, známý malíř a ilustrátor Z. Burian (1905–1981), známý ilustrátor knih E. Štorcha, J. Peterka (umělecký pseudonym Bob Hurikan), historik a spisovatel (1907–1965).

Přehled dalších vybraných organizací:

Česká tábornická unie (ČTU) – Hlavní zaměření činnosti unie je na pobyt v přírodě, ochrany a poznávání přírody s uplatněním znalostí lesní moudrosti. Organizuje tábornické školy a školy v přírodě.

Činnost vycházejí z tradic tramského hnutí u nás.

Táborová činnost

Přehled dalších vybraných organizací:

YMCA (Křesťanské hnutí mladých mužů někdy se používá označení Křesťanské sdružení mladých mužů), které vzniklo v roce 1844. Jedná se o nejstarší a největší mládežnickou organizaci na světě. Působí ve 119 zemích světa a počet členů se pohybuje kolem 60 miliónů. Činnost organizace vychází z křesťanských tradic.

YWCA (Křesťanské hnutí mladých žen), které vzniklo v roce 1894. Do našeho prostředí se dostalo prostřednictvím legionářů a podpory T, G, Masaryka.

Přehled dalších vybraných organizací:

SHM (Salesiánské hnutí mládeže) – křesťanský spolek dětí a mládeže s celostátní působností. Činnost je inspirována osobností sv. Jana Bosca (Boska, 1815-1888) a zahrnuje sportovní, kulturní, vzdělávací aktivity, semináře, tábory apod.

Hlavním předmětem činnosti je veřejně prospěšná činnost. Základním organizační jednotkou jsou kluby.

Po stránce obsahové je základem Preventivní systém dona Boska, který se opírá o tři pilíře: laskavost, rozum a náboženství.

V současné době spolek sdružuje cca 3 000 členů.

Přehled dalších vybraných organizací:

Orel – katolická sportovní organizace, která vznikla jako „protipól“ tělovýchovné organizace Sokol.

Převládající činnost organizace, která sdružuje cca 19 tisíc členů, je primárně zaměřena na sportovní aktivity, ale také na ostatní společenskou činnost.

Organizace působí po celém území ČR a její činnost se dohrává v tzv. „orlovnách“.

Přehled dalších vybraných organizací:

SOKOL (Česká obec sokolská) Označení českého tělocvičného spolku, který v našem prostředí představuje největší a současně i jednu z nejstarších tělovýchovných organizací.

Největší oblibu u nás si získala v 19. století organizace Sokol (1862, Česká tělocvičná jednota Sokol Pražský).

Za zakladatele spolku Sokol jsou považováni Miroslav Tyrš (1832-1884) a Jindřich Fügner (1822-1965).

Tyrš s dalšími nadšenci v roce 1862 založil Sokol, podílel se na tělocvičném názvosloví a byl i jedním z iniciátorů prvního všesokolského sletu (1882).

Přehled dalších vybraných organizací:

Oblíbené bylo heslo: „*Ve zdravém těle, zdravý duch.*“

Na počátku 20. století se začínají výrazněji zapojovat žáci. Jednalo se o podporu masové sportovní činnosti, nikoliv o závodní sportování.

Po ukončení 2. světové války se zaměřuje (vedle ideologického působení) spojit volný čas dětí a mládeže do jednotné organizace Pionýrské organizace SSM a Socialistický svaz mládeže (SSM) aj.

Přehled dalších vybraných organizací:

Zvláštní pozornost si zaslouží tzv. **ekologické aktivity**.

Hnutí Brontosaurus - v roce 1972 byla na konferenci (pod hlavičkou organizace UNESCO v Helsinkách uspořádána konference k životnímu prostředí, která iniciuje v našich podmínkách hnutí Brontosaurus. K založení hnutí v tehdejší Československu došlo v roce 1974.

Hnutí Brontosaurus se výrazně orientuje na aktivity sledující ochranu životního prostředí. Organizuje rozličná školení a je úzce spojeno se zážitkovou pedagogikou.

V roce 1971 vzniká hnutí **Greenpeace**.

Přehled dalších vybraných organizací:

Hnutí DUHA – spolek, který vznikl v roce 1989 a zaměřil se na volnočasové aktivity dětí a mládeže a svým obsahovým pojetí má hodně blízko k zážitkové pedagogice.

K dalším rozšířeným veřejně prospěšným sdružením (oblíbené zejména ve vesnickém prostředí) patří **Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska**. V současné době sdružuje přibližně 50 tisíc dětí a mládeže, celkově asi cca 300 členů. Organizovány jsou také tábory mladých hasičů.